

Klasa: UP/I 034-03/2013-01/018
Urbroj: 580-09/64-2014-039
Zagreb, 23. listopada 2014.

Agencija za zaštitu tržišnog natjecanja, temeljem članka 30. stavka 1. točke 2., članka 31. stavka 1. i članka 58. stavka 1. točke 1. Zakona o zaštiti tržišnog natjecanja («Narodne novine», broj 79/09 i 80/13), u upravnom postupku utvrđivanja narušavanja tržišnog natjecanja sklapanjem zabranjenog sporazuma, pokrenutom po službenoj dužnosti protiv poduzetnika Carlsberg Croatia d.o.o., sa sjedištem u Koprivnici, Ulica Danica 3 i KTC d.d., sa sjedištem u Križevcima, Nikole Tesle 18, temeljem odluke Vijeća za zaštitu tržišnog natjecanja u sastavu: Mladen Cerovac, mag.iur., predsjednik Vijeća, Vesna Patrlj, dipl.iur., zamjenica predsjednika Vijeća, mr.sc. Ljiljana Pavlic, mr.sc. Tatjana Peroković i Denis Matić, dipl. iur., članovi Vijeća, sa 38. sjednice, održane 23. listopada 2014., donosi sljedeće

R J E Š E N J E

I. Utvrđuje se da su poduzetnici Carlsberg Croatia d.o.o., sa sjedištem u Koprivnici, Ulica Danica 3 i KTC d.d. sa sjedištem u Križevcima, Nikole Tesle 18, narušili tržišno natjecanje u vremenskom razdoblju od 1. listopada 2010. do 1. ožujka 2011. sklapanjem zabranjenog sporazuma u smislu članka 8. stavka 1. Zakona o zaštiti tržišnog natjecanja i to slijedećim odredbama Ugovora o prodaji sklopljenog između tih poduzetnika 9. veljače 2010.:

a) odredbom članka 3. stavka 6. koja glasi:

«Prodavatelj će u tom slučaju nastojati adekvatno korigirati cijene svojih proizvoda, u cilju zaštite marži kupca. Kupac se u tom slučaju obvezuje poštivati preporučeno cjenovno pozicioniranje te niti u tom slučaju neće proizvode prodavati ispod minimalnih preporučenih maloprodajnih cijena iz cjenika prodavatelja.» i

b) odredbom članka 3. stavka 8. koja glasi:

«Robu koju prodavatelj isporuči, kupac može prodavati samo na području Republike Hrvatske, te se ova odredba smatra bitnim uvjetom ugovora i njezino djelomično ili neznatno nepoštivanje ima posljedicu raskid ugovora krivnjom kupca, uz dužnost kupca za naknadu štete prodavatelju.»

c) odredbom članka 4. stavka 2. koja glasi:

«Kupac će pri određivanju konačne cijene proizvoda poštivati cjenovno pozicioniranje proizvoda prodavatelja. Stranke su suglasne da će kupac poštivati minimalne preporučene cijene prodavatelja navedene u cjeniku koji je prilog ovog ugovora. Ukoliko kupac ne bude poštivao minimalne preporučene cijene prodavatelj zadržava pravo kupcu ne odobriti dodatne bonifikacije navedene u prilogima ovom ugovoru.» i

II. Utvrđuje se da su poduzetnici Carlsberg Croatia d.o.o., sa sjedištem u Koprivnici, Ulica Danica 3 i KTC d.d. sa sjedištem u Križevcima, Nikole Tesle 18, narušili tržišno natjecanje u vremenskom razdoblju od 1. travnja 2012. do 30. travnja 2013. sklapanjem zabranjenog sporazuma u smislu članka 8. stavka 1. Zakona o zaštiti tržišnog natjecanja i to odredbom članka 4. Ugovora o prodaji koji su Carlsberg i KTC sklopili 1. travnja 2012., koja glasi:

«Robu koju prodavatelj isporuči, kupac može prodavati samo na području Republike Hrvatske, te se ova odredba smatra bitnim uvjetom ugovora i njezino djelomično ili neznatno nepoštivanje ima posljedicu raskid ugovora krivnjom kupca, uz dužnost kupca za naknadu štete prodavatelju.»

III. Zabranjeni sporazumi iz točke I. i točke II. izreke ovoga rješenja su *ex lege* ništetni, u smislu članka 8. stavka 4. Zakona o zaštiti tržišnog natjecanja.

IV. Poduzetniku Carlsberg Croatia d.o.o. izriče se simbolična upravno-kaznena mjera u iznosu od 500.000,00 (slovima: pet stotina tisuća) kuna.

Rok izvršenja: 15 (petnaest) dana od dana pravomoćnosti ovog rješenja.

V. Poduzetniku KTC d.d. izriče se simbolična upravno-kaznena mjera u iznosu od 100.000,00 (slovima: stotinu tisuća) kuna.

Rok izvršenja: 15 (petnaest) dana od dana pravomoćnosti ovog rješenja.

VI. Ako poduzetnici iz točke IV. i V. izreke ovoga rješenja u navedenom roku ne uplate upravno-kaznenu mjeru, Agencija će obavijestiti Područni ured Porezne uprave Ministarstva financija na čijem je području sjedište kažnjene osobe, radi naplate upravno-kaznene mjere prisilnim putem prema propisima o prisilnoj naplati poreza.

VII. Ovo rješenje bit će objavljeno u «Narodnim novinama», kao i na internet stranici Agencije.

Obrazloženje

1. Pokretanje postupka

Agencija je zaključkom klase: UP/I 034-03/13-01/018, urbroja: 580-04/64-2013-002, od 23. svibnja 2013., pokrenula postupak utvrđivanja narušavanja tržišnog natjecanja sklapanjem zabranjenog sporazuma u smislu članka 8. Zakona o zaštiti tržišnog natjecanja («Narodne novine» broj 79/09 i 80/13, dalje: ZZTN) protiv poduzetnika Carlsberg Croatia d.o.o. sa sjedištem u Koprivnici, Ulica Danica 3 (dalje: Carlsberg) i KTC d.d., sa sjedištem u Križevcima, Nikole Tesle 18 (dalje: KTC), zbog postojanja indicija da određene odredbe Ugovora o prodaji s pripadajućim aneksima i dodacima, sklopljenog između navedenih poduzetnika 9. veljače 2010. i Ugovora o prodaji s pripadajućim aneksima i dodacima, sklopljenog između navedenih poduzetnika 1. travnja 2012., predstavljaju zabranjeni sporazum.

Agencija za zaštitu tržišnog natjecanja (dalje: Agencija), na temelju članka 32. točke 1. a) ZZTN-a, prikuplja podatke i obavijesti od pravnih ili fizičkih osoba, strukovnih ili gospodarskih interesnih udruga, odnosno komora poduzetnika, udruga potrošača, tijela državne uprave te tijela jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave koji imaju određena saznanja koja

su bitna za ispitivanje tržišta i utvrđivanje stanja na tržištu, neovisno o konkretnim postupcima koje Agencija vodi.

Sukladno navedenim ovlastima, predmetu klase: 031-02/11-01/012, Agencija je provela istraživanje tržišta distributivne trgovine mješovitom robom, pretežno hranom, pićima i higijenskim proizvodima za domaćinstvo u Republici Hrvatskoj u 2010. godini te je dopisima od 29. srpnja 2011. i 21. veljače 2013. zatražila određenu dokumentaciju od poduzetnika koji posluju na tom tržištu, između ostalog i od poduzetnika KTC, a posebno preslike komercijalnih ugovora s poduzetnicima koji im predstavljaju najznačajnije trgovačke partnere. KTC je dostavio zatražene podatke podnescima od 21. rujna 2011. i 6. ožujka 2013.

Uvidom u dokumentaciju iz podneska KTC-a klase: 031-02/11-01/012, urbroja: 378-05-2011-08-174, zaprimljenog u Agenciji 21. rujna 2011., odnosno klase: 031-02/11-01/012, urbroja: 378-04/64-2013-307, zaprimljenog u Agenciji 6. ožujka 2013., utvrđeno je kako postoje snažne indicije da su određene odredbe Ugovora o prodaji s pripadajućim aneksima i dodacima, sklopljenog 9. veljače 2010. između poduzetnika Carlsberg Croatia i KTC-a, te Ugovora o prodaji s pripadajućim aneksima i dodacima, sklopljenog 1. travnja 2012. između istih poduzetnika, protivne odredbama Uredbe o skupnom izuzeću sporazuma između poduzetnika koji ne djeluju na istoj razini proizvodnje odnosno distribucije («Narodne novine», broj: 51/04) odnosno Uredbe o skupnom izuzeću vertikalnih sporazuma između poduzetnika («Narodne novine», broj: 37/11) te da ujedno predstavljaju zabranjeni sporazum u smislu članka 8. ZZTN-a.

2. Stranke u postupku

2.1. Carlsberg Croatia d.o.o.

Poduzetnik Carlsberg Croatia d.o.o. sa sjedištem u Koprivnici, Ulica Danica 3, upisan je pod matičnim brojem: 010006782 i OIB-om 09520995772 u sudski registar Trgovačkog suda u Varaždinu. Između ostalih djelatnosti, registriran je za djelatnost proizvodnje piva i djelatnost proizvodnje voda i bezalkoholnih pića.

Osoba ovlaštena za zastupanje društva je direktor Carsten Haerup Christensen, koji zastupa društvo pojedinačno i samostalno.

2.2. KTC d.d.

Poduzetnik KTC proizvodnja, trgovina, usluge i turistička agencija d.d., sa sjedištem u Križevcima, Nikole Tesle 18, upisan je pod matičnim brojem: 010041454 i OIB-om 95970838122 u sudski registar Trgovačkog suda u Varaždinu. Između ostalih djelatnosti, registriran je za djelatnost ostalih uslužnih djelatnosti, kupnju i prodaju robe.

Osobe ovlaštene za zastupanje društva su glavna izvršna direktorica Daliborka Kranjčić, koja zastupa društvo pojedinačno i samostalno, te izvršni direktori Marina Ivanović, Melanija Zorko, Marijana Sabolović Jendriš, Miroslav Gegač, Ivana Pavić, Irena Tukša, Danijela Ivanček i Darijo Antunović koji zastupaju društvo skupno uz još jednog izvršnog direktora.

3. Primijenjeni propisi

Agencija je u provedbi predmetnog upravnog postupka primijenila odredbe ZZTN-a, Uredbe o načinu utvrđivanja mjerodavnog tržišta («Narodne novine», broj: 9/11; dalje: Uredba o mjerodavnom tržištu), Uredbe o skupnom izuzeću vertikalnih sporazuma između poduzetnika («Narodne novine», broj: 37/11; dalje: Uredba o vertikalnim sporazumima), Uredbe o

sporazumima male vrijednosti («Narodne novine», broj: 9/11), Uredbe o kriterijima za izricanje upravno-kaznene mjere («Narodne novine», broj: 129/10), te Zakona o općem upravnom postupku («Narodne novine», broj: 47/09; dalje: ZUP), budući da se sukladno članku 35. stavku 1. ZZTN-a, u postupcima koji su u nadležnosti Agencije primjenjuje zakon kojim se uređuje opći upravni postupak.

Agencija izvršila uvid i u Zakon o zaštiti tržišnog natjecanja («Narodne novine» broj: 122/03, dalje: ZZTN iz 2003.) i Uredbu o skupnom izuzeću sporazuma između poduzetnika koji ne djeluju na istoj razini proizvodnje odnosno distribucije («Narodne novine», broj: 51/04, dalje: Uredba o vertikalnim sporazumima iz 2004.), a budući da su navedeni propisi bili na snazi u trenutku sklapanja Ugovora o prodaji od 9. veljače 2010.

Sukladno odredbi članka 76. stavka 2. ZZTN-a, do donošenja nove uredbe, na odgovarajući način se primjenjivala Uredba o vertikalnim sporazumima iz 2004. koja je bila na snazi do 7. travnja 2011.

Člankom 74. ZZTN-a propisano je kako se u primjeni ZZTN-a, a osobito u slučajevima postojanja pravnih praznina ili dvojbi pri tumačenju propisa, u skladu s člankom 1. Ugovora o pristupanju Republike Hrvatske Europskoj uniji («Narodne novine – Međunarodni ugovori» broj 2/12), primjenjuju se na odgovarajući način kriteriji koji proizlaze iz primjene pravila o tržišnom natjecanju u Europskoj uniji.

Sukladno navedenom, cjelokupna pravna stečevina Europske unije (*acquis communautaire*), koju čini primarno i sekundarno zakonodavstvo Europske unije, ali i sudska praksa, prvenstveno praksa Suda EU, važan je interpretativni instrument za primjenu hrvatskih propisa o zaštiti tržišnog natjecanja u slučaju pravnih praznina ili dvojbi u tumačenju tih propisa.

Stoga je Agencija izvršila uvid u Obavijest Komisije: Smjernice o vertikalnim ograničenjima (Službeni list Europske unije C 130, 19. svibnja 2010.), te Uredbu Komisije (EU) br. 330/2010 o primjeni članka 101. stavka 3. Ugovora o funkcioniranju Europske Unije na kategorije vertikalnih sporazuma i usklađena djelovanja (Službeni list Europske unije L 102, 23. travnja 2010.). Navedeni dokumenti dostupni su u neslužbenom prijevodu na hrvatski jezik na internetskim stranicama Agencije (<http://www.aztn.hr/trzisno-natjecanje/42/prijevedi-na-hrvatski>).

4. Mjerodavno tržište

Prema odredbi članka 7. ZZTN-a, mjerodavno tržište određuje se kao tržište određene robe i/ili usluga koje su predmet obavljanja djelatnosti poduzetnika na određenom zemljopisnom području.

Mjerodavno tržište, sukladno odredbi članka 4. Uredbe o mjerodavnom tržištu, utvrđuje se na način da se utvrdi njegova proizvodna dimenzija (mjerodavno tržište u proizvodnom smislu) i zemljopisna dimenzija (mjerodavno tržište u zemljopisnom smislu).

Sukladno članku 5. Uredbe o mjerodavnom tržištu, mjerodavno tržište u proizvodnom smislu obuhvaća sve proizvode za koje potrošači smatraju da su međusobno zamjenjivi s obzirom na njihove bitne značajke, cijenu ili način uporabe, odnosno navike potrošača.

Prema članku 6. Uredbe o mjerodavnom tržištu, mjerodavno tržište u zemljopisnom smislu obuhvaća zemljopisno područje na kojem poduzetnici sudjeluju u ponudi ili nabavi proizvoda.

Agencija je, u konkretnom slučaju, razmatrala tržište trgovine na veliko pivom na teritoriju Republike Hrvatske s obzirom da su navedeni proizvodi predmet Ugovora o prodaji između poduzetnika Carlsberg i KTC, a koji se odnosi na KTC kao cjelinu i sva maloprodajna mjesta KTC-a neovisno o njihovoj lokaciji.

Budući da je u konkretnom predmetu riječ o vertikalnom sporazumu koji sadrži vertikalna ograničenja koja se smatraju teškim ograničenjima tržišnog natjecanja, nije nužno utvrđivanje mjerodavnog tržišta i tržišne snage poduzetnika budući da njihovi tržišni udjeli ne utječu na činjenicu je li došlo do povrede odredbi ZZTN-a u konkretnom slučaju.

5. Ugovor o prodaji od 9. veljače 2010.

Carlsberg i KTC sklopili su 9. veljače 2010. Ugovor o prodaji kojim utvrđuju uvjete prodaje robe iz asortimana Carlsberga KTC-u za razdoblje od 9. veljače 2010. do 31. prosinca 2010. Predmet prodaje su proizvodi iz proizvodnog i distribucijskog asortimana prodavatelja. [...].

Uvidom u navedeni sporazum, Agencija je utvrdila kako bi odredbe članka 3. stavka 6. i članka 4. stavka 2. Ugovora o prodaji od 9. veljače 2010. koje obvezuju kupca da pri određivanju konačne cijene proizvoda poštuje cjenovno pozicioniranje proizvoda prodavatelja odnosno da mora poštovati minimalne preporučene cijene prodavatelja navedene u cjeniku prodavatelja, mogle predstavljati zabranjeni sporazum iz članka 8. ZZTN-a.

Isto tako Agencija je utvrdila da bi odredba članka 3. stavka 8. Ugovora o prodaji od 9. veljače 2010. koja obvezuje kupca da robu koju prodavatelj isporuči, kupac može prodavati samo na području Republike Hrvatske mogla predstavljati zabranjeni sporazum iz članka 8. ZZTN-a.

6. Ugovor o prodaji od 1. travnja 2012.

Carlsberg i KTC sklopili su 1. travnja 2012. Ugovor o prodaji kojim utvrđuju uvjete prodaje robe iz asortimana Carlsberga KTC-u za razdoblje od 1. travnja 2012. do 31. prosinca 2012. Predmet prodaje su proizvodi iz proizvodnog i distribucijskog asortimana prodavatelja. [...].

Uvidom u navedeni sporazum, Agencija je utvrdila kako bi odredba članka 4. Ugovora o prodaji od 1. travnja 2012. koja obvezuje kupca da robu koju prodavatelj isporuči, kupac može prodavati samo na području Republike Hrvatske, mogla predstavljati zabranjeni sporazum iz članka 8. ZZTN-a.

7. Obavijest o preliminarno utvrđenim činjenicama u postupku

Sukladno članku 48. stavku 1. ZZTN-a, Agencija je dužna strankama u postupku prije zakazivanja usmene rasprave dostaviti pisanu Obavijest o preliminarno utvrđenim činjenicama u postupku, kako bi im osigurala mogućnost da se izjasne o svim relevantnim činjenicama i okolnostima.

Stoga je Agencija, nakon što je utvrdila relevantne činjenice i okolnosti, na temelju članka 48. ZZTN-a dostavila strankama Obavijest o preliminarno utvrđenim činjenicama u postupku klase: UP/I 034-03/2013-01/018, urbroja: 580-04/64-2013-017 od 25. veljače 2014., kako bi im osigurala mogućnost da se izjasne o svim utvrđenim činjenicama i okolnostima te je pozvala stranke da u roku od mjesec dana od dana primitka Obavijesti o preliminarno

utvrđenim činjenicama u postupku u pisanom obliku dostave svoje primjedbe, kao i da predlože eventualno saslušanje dodatnih svjedoka i izvođenje dodatnih dokaza.

Carlsberg se očitovao na predmetnu Obavijest podneskom od 28. ožujka 2014., a KTC podneskom od 31. ožujka 2014.

7.1. Očitovanje Carlsberg Croatia d.o.o.

Podneskom od 28. ožujka 2014. Carlsberg se očitovao na Obavijest o preliminarno utvrđenim činjenicama u postupku.

Carlsberg ne osporava činjenicu da je u ugovorima o prodaji između Carlsberga i KTC-a u razdoblju od 1. travnja 2009. do 1. ožujka 2011. postojala odredba o minimalnim preporučenim cijenama, a u razdoblju od 1. travnja 2009. do 30. travnja 2013. odredba koja sadrži teritorijalno ograničenje prodaje za područje Republike Hrvatske, s tim da se u razdoblju od 1. ožujka 2011. do 1. travnja 2012. odredba ograničava na aktivnu prodaju.

Carlsberg je naveo kako se sporazum poduzetnika ne smije sagledavati samo s obzirom na pojedine, izdvojene odredbe sporazuma, već se isti mora sagledavati kao cjelina svih ugovornih odnosa između poduzetnika te iz svega utvrđenog procijeniti kumulativne učinke sporazuma na tržište i tržišno natjecanje. Carlsberg smatra da je Agencija to propustila učiniti kao da je propustila utvrditi činjenice relevantne za procjenu učinka odredbi koje su predmet postupka, a iz kojih proizlazi kako nije riječ o zabranjenom sporazumu iz članka 8. ZZTN-a.

Carlsberg nije imao namjeru niti je poduzimao bilo kakve oblike ograničavanja tržišnog natjecanja prema bilo kojem kupcu, uključujući KTC. Naprotiv, Carlsberg poduzima sve moguće aktivnosti radi osiguravanja zakonitog poslovanja Carlsberga i zakonitog poslovanja svojih poslovnih partnera u prodaji proizvoda iz asortimana Carlsberga. Carlsberg redovito obaviještava poslovne partnere da nije ovlašten određivati bilo veleprodajne bilo maloprodajne cijene, osim što može preporučivati cijene koje su u interesu poslovnih partnera te krajnjih potrošača.

U poslovnom odnosu s KTC-om je, kako navodi Carlsberg, isključivo nehajnim previdom i ljudskom pogreškom prodajne operative, primijenjen obrazac ugovora koji je Carlsberg koristio u poslovnom odnosu s KTC-om u ranijim godinama. Kako niti u jednom trenutku između poduzetnika sporne odredbe nisu bile primjenjivane niti su iste bile predmetom bilo kakvog oblika komunikacije ili nesuglasja, tako je Carlsberg tek 6. srpnja 2013. zaprimanjem zaključka Agencije klase: UP/I 034-03/13-01/018, utvrdio posljedicu nehaja, odnosno korištenje obrasca sa zaostalim odredbama koji nije bio dio poslovne politike Carlsberga u relevantno vrijeme. Odredbe koje su predmet ovog postupka nisu više sastavni dio ugovora između Carlsberga i KTC-a.

Carlsberg smatra da su ispunjeni uvjeti za primjenu izuzeća od opće zabrane, a budući da predmetni sporazum ne sadrži teška ograničenja tržišnog natjecanja iz članka 9. stavka 1. Uredbe o vertikalnim sporazumima (ne ograničava se KTC da slobodno određuje cijene, a teritorijalno ograničenje se odnosi samo na aktivnu prodaju), te je riječ o sporazumu kojim je prodajom proizvoda iz asortimana Carlsberga koji su zaštićeni intelektualnim vlasništvom, KTC-u dano na korištenje pravo intelektualnog vlasništva iako to nije primarni cilj ugovora.

Carlsberg je naveo kako je u svom poslovanju ugovornim obvezama ograničen u korištenju i ustupanju prava zaštićenog intelektualnog vlasništva na teritorij Republike Hrvatske. Zbog navedenog se kupcima zaštićenih proizvoda ograničava aktivna prodaja izvan teritorija Republike Hrvatske, dok je pasivna prodaja od strane neizravnog kupca u cijelosti dopuštena.

U podnesku od 28. ožujka 2014., Carlsberg se dalje očitovao kako je za vrijeme trajanja sporazuma, unatoč opisanim odredbama ugovora o prodaji, postupao u skladu s propisima o zaštiti tržišnog natjecanja, te nije poduzimao bilo kakve radnje u svrhu nametanja ili poticanja prema KTC-u bilo kakvih ograničenja ili dodatnih činidbi, bilo s ciljem obvezivanja KTC-a na primjenu preporučenih cijena, bilo s ciljem ograničavanja daljnje (pasivne) prodaje proizvoda.

Sukladno navodima Carlsberga, iz cjenika važećih za 2009., 2010. i do 24. listopada 2011., vidljive su samo preporučene veleprodajne i maloprodajne cijene proizvoda, koje ni u kom slučaju nisu fiksne ili minimalne cijene. Carlsberg je KTC-u odobravao dodatne bonifikacije, koje u praksi nisu bile uvjetovane pridržavanjem preporučenih cijena ili ograničenjem daljnje prodaje.

Ograničenje prodaje na teritoriju Republike Hrvatske nametnuto KTC-u, kao izravnom kupcu, i to aktivne prodaje koja se u stvarnosti primjenjivala je, prema mišljenju Carlsberga, dopušteno vertikalno ograničenje u smislu članka 9. stavka 2. točka a) Uredbe o vertikalnim sporazumima. S obzirom da su prodajna mjesta KTC-a ograničena na teritorij Republike Hrvatske, a mjerodavno tržište u smislu članka 6. stavka 1. Uredbe o mjerodavnom tržištu obuhvaća cjelokupni li dio teritorija Republike Hrvatske, Carlsberg smatra da ograničenje teritorijalne prodaje faktički, ali i ugovorno nije imalo stvarni učinak na tržišno natjecanje.

Carlsberg smatra kako ugovor o prodaji za cijelo vrijeme trajanja od 1. travnja 2009. do 30. travnja 2013. ispunjava pretpostavke iz članka 8. stavka 3. ZZTN-a, odnosno udovoljava i pozitivnim i negativnim zahtjevima ZZTN-a i članka 101. stavka 3. UFEU:

- pridonosi unapređenju proizvodnje i distribucije robe te promicanju tehnološkog i gospodarskog razvoja. [...]. Usprkos padu prometa, Carlsberg je KTC-u tijekom svih godina suradnje odobravao sve ugovorene ali i dodatne rabate, kako bi unaprijedio distribuciju svojih proizvoda te KTC-u omogućio gospodarski rast.
- pruža potrošačima razmjernu korist, a jedan od načina osiguravanja koristi za potrošača je neobavezna preporuka maloprodajne cijene proizvoda. Carlsberg smatra kako preporuka maloprodajne cijene kupcima osigurava tržišno natjecanje jer im osigurava konkurentnost, a ujedno i zadovoljavajuću prodaju i zaradu ne samo proizvoda Carlsberga već i drugih proizvoda koje kupac nudi na prodaju krajnjim potrošačima, a krajnjim potrošačima osigurava *fair cijenu* proizvoda u prodajnim mjestima kupca. Pri tome niti jedan kupac Carlsberga, uključujući KTC, nije bio niti na koji način ograničen u samostalnom formiranju maloprodajnih cijena. Navedeno proizlazi iz činjenice da su se proizvodi Carlsberga prodavali kod različitih kupaca po različitim cijenama, koje su, isključivo prema poslovnoj politici kupaca, bile i više i niže od preporučenih maloprodajnih cijena.
- KTC-u nisu nametana ograničenja koja nisu bila neophodna za postizanje unapređenja distribucije odnosno tehnološkog ili gospodarskog razvoja. Ne samo da sporne odredbe nisu u stvarnosti primjenjivale u praksi, već Carlsberg niti na koji drugi način nije ograničavao poslovanje KTC-a ili ga onemogućavao u poslovanju s konkurencijom, isključivanjem ili ugovaranjem isključive prodaje piva.
- rezultat poslovnog odnosa između Carlsberga i KTC-a nije bilo isključenje konkurencije s tržišta trgovine na veliko pivom na teritoriju Republike Hrvatske.

Temeljem iznijetih navoda, Carlsberg smatra da sporazumom između Carlsberga i KTC-a nije narušeno tržišno natjecanje niti je taj sporazum bio sa ciljem narušavanja tržišnog natjecanja, te da nisu povrijeđene odredbe članka 8. stavka 1. ZZTN-a, kao i da nema uvjeta za izricanje upravno-kaznene mjere. Funkcija i smisao upravno-kaznene mjere iz članka 60. ZZTN-a u konkretnom slučaju ne bi bila ispunjena, s obzirom da štetnih posljedica sporazuma nije bilo, da učinkovito tržišno natjecanje nije bilo ugroženo te da poduzetnici nisu primjenjivali sporne odredbe, a ujedno iste nisu sastavni dio važećeg ugovora između poduzetnika.

Carlsberg smatra nespornim postojanje olakotnih okolnosti iz članka 64. stavka 4. ZZTN-a i Uredbe o kriterijima za izricanje upravno-kaznene mjere, te predlaže primjenu odredbi članka 64. stavka 7. i 8. ZZTN-a, a budući da je Carlsberg u 2012. i 2013. završio s negativnim poslovanjem, te bi mu svaki neočekivani izdatak ugrozio njegovu ekonomsku održivost na tržištu.

7.2. Očitovanje KTC d.d.

Podneskom 31. ožujka 2014. KTC je iznio svoje primjedbe na Obavijest o utvrđenom činjeničnom stanju od 25. veljače 2014.

KTC se izričito protivi i osporava navod Agencije kojim tvrdi da su ugovorne odredbe kojima se ugovaraju minimalne cijene, konkretno one koje su definirane Ugovorima o prodaji sklopljenima 1. travnja 2009. i 9. veljače 2010. uvijek zabranjene i čine tešku povredu propisa o zaštiti tržišnog natjecanja, neovisno o tome jesu li bile u primjeni ili ne, a osobito jer obje strane u postupku tvrde da sporazum koji su sklopile, nije imao za cilj ili posljedicu narušavanje tržišnog natjecanja u smislu članka 8. ZZTN-a.

Predmetni ugovori su sklopljeni prema unaprijed otisnutom sadržaju prodavatelja Carlsberg i sve ugovorne odredbe su sačinjene od strane Carlsberg te na iste KTC nije ni na koji način utjecao, a potpisnik ugovora od strane KTC nije bio usredotočen na opće odredbe ugovora jer se godinama surađivalo u dobroj vjeri, već je pozornost KTC-a bila usmjerena na kondicije koje iz njega proizlaze.

KTC tvrdi kako predmetni sporazum sklopljen s Carlsbergom, izuzet od opće zabrane iz stavka 1. članka 8. ZZTN-a jer je u vrijeme sklapanja kumulativno ispunjavao uvjete iz članka 8. stavka 3. ZZTN-a, kako slijedi:

- KTC je doprinio distribuciji robe i promicanju tehnološkog razvoja, ulaganjem u razvoj maloprodaje, a što se manifestiralo kroz bolju i kvalitetniju prezentaciju Carlsbergovih proizvoda prema potrošačima.
- poslovnom politikom i sporazumom s Carlsbergom potrošačima je pružena razmjerna korist, KTC je naveo provođenje brojnih promidžbeno-marketinških aktivnosti organiziranih putem različitih promocija Carlsbergovih proizvoda, ali i promocija proizvoda konkurencije;
- KTC–u od strane Carlsberga nisu nametana ograničenja koja nisu bila neophodna za postizanje naprijed navedenih ciljeva, KTC je istaknuo da se odredbe koje se tiču preporučenih maloprodajnih cijena proizvoda nikada nisu primjenjivale u praksi, odnosno KTC je sam, temeljem «snimke» svojih maloprodajnih mjesta i zastupljenosti konkurencije oko njih, slobodno i ničim ograničen, formirao svoje prodajne cijene vođen vlastitom politikom cijena i odnosa konkurencije na određenom tržištu. Vezano uz teritorijalno ograničenje prodaje Carlsbergovih proizvoda isključivo na teritoriju Republike Hrvatske, KTC je naveo da je riječ o tipskoj odredbi Carlsbergovog predloška ugovora koja nikada nije bila u primjeni, niti je ista uopće bila upitna ili aktualizirana obzirom da KTC nikada nije izvezio proizvode izvan teritorija Republike Hrvatske.
- poslovnim odnosom između KTC-a i Carlsberga nije se isključivala konkurencija s tržišta, KTC je naveo kako je u svojim promidžbenim materijalima, prvenstveno letcima i katalogima, kroz nadzirano razdoblje, uredno i jednako kao i Carlsberg, oglašavao i promovirao i ostale proizvođače istih proizvoda.

KTC je zaključno naveo kako u konkretnom slučaju nema uvjeta za izricanjem upravno-kaznene mjere, a ukoliko bi Agencija utvrdila drukčije, predlaže da se sve navedene činjenice razmotre u smislu članka 64. stavaka 4., 7. i 8. ZZTN-a, a osobito da se kao olakotna okolnosti razmotri činjenica da je KTC nakon saznanja o propustima koji su počinjeni potpisivanjem tipskog obrasca Carlsbergovog ugovora čije sporne odredbe ionako nisu bile u primjeni, prestao «protupravno» postupati na način da je za 2013. sastavio vlastiti

ugovor o kupoprodaji robe koji je u potpunosti usklađen s propisima o zaštiti tržišnog natjecanja i na kojega Agencija u ovom postupku nije imala primjedbi.

8. Usmena rasprava

Radi pružanja mogućnosti strankama da se u postupku očituju o činjenicama i okolnostima koje su od važnosti za donošenje rješenja, Agencija je 7. svibnja 2014., sukladno odredbi članka 50. stavka 1. ZZTN-a, održala usmenu raspravu.

Na usmenoj raspravi prisustvovali su poduzetnici Carlsberg i KTC, koji su u potpunosti ostali kod svojih očitovanja iznijetih u tijeku postupka.

Carlsberg se dodatno očitovao kako slijedi:

- nema uvjeta za primjenu odredbi članka 8. ZZTN-a jer iste odredbe iako im je izričaj možda sporan, ne udovoljavaju uvjetima da bi se iste utvrdile zabranjenim.
- Carlsberg je predložio Agenciji da cijeni sve okolnosti koje su vezane za ovaj predmet uključujući i činjenicu da sporne odredbe već neko vrijeme nisu sastavni dio ugovora između stranaka te okolnosti financijske krize koja je u svakom slučaju pogodila i stranke u ovom postupku.
- odredbe o minimalnim cijenama i teritorijalnom ograničenju u ugovorima Carlsberga i KTC-a našle su se zahvaljujući omašci prodajne operative pri pisanju ugovora, te u svakom slučaju nije postojao ni cilj ni posljedica narušavanja tržišnog natjecanja iz članka 8. ZZTN-a, a predmetne odredbe iako su stajale u ugovorima nikada nisu bile u primjeni.
- ukoliko Agencija utvrdi da je ipak došlo do povrede, Carlsberg smatra da bi Agencija svakako trebala uzeti u obzir da su ostvareni poslovni rezultati poduzetnika Carlsberg u 2012. i 2013. godini negativni i dosada najlošiji u poslovanju tog poduzetnika.
- Carlsberg je predložio da Agencija donese odluku kojom se utvrđuje da Carlsberg i KTC nisu sklopili zabranjeni sporazum iz članka 8. ZZTN-a, a budući da nije bilo niti cilja niti posljedica narušavanja tržišnog natjecanja koje su navedene u tom članku.

KTC se dodatno očitovao kako slijedi:

- sporne odredbe nikada nisu bile u primjeni, te nikada nije bilo pritiska ili poticaja poduzetnika Carlsberg prema KTC-u da se navedene odredbe primjene. Ukoliko bi Carlsberg pokušao izvršiti pritisak ili uvjetovati poslovanje s KTC-om primjenom odredbi koje su u suprotnosti s pravilima tržišnog natjecanja KTC bi takav ugovor raskinuo jer bi takvim postupanjem Carlsberg postao KTC-u nepoželjan poslovni partner.
- KTC je u cijelosti neovisan pri formiranju cijena u svojim poslovnica, a jedini kriterij kojim se vodi pri formiranju cijena je tržište konkurencije.
- pri potpisivanju ugovora pažnja se poklanja aneksima i protokolu koji uređuje komercijalne uvjete dok opće odredbe ugovora nisu bile u fokusu, a zahvaljujući dosadašnjim dobrim poslovnim odnosima i postupanju u dobroj vjeri pri sklapanju ugovora.
- zaključno KTC je predložio da Agencija donese odluku kojom se utvrđuje da Carlsberg i KTC nisu sklopili zabranjeni sporazum iz članka 8. ZZTN-a

9. Zabranjeni sporazum

Na temelju provedenog postupka, Vijeće je na 21. sjednici, održanoj 12. lipnja 2014., sukladno ovlastima iz članka 30. ZZTN-a, utvrdilo da su Carlsberg i KTC sklopili zabranjeni sporazum koji za cilj ili posljedicu ima sprječavanje, ograničavanje ili narušavanje tržišnog natjecanja, u smislu članka 8. ZZTN-a.

Povreda ZZTN-a koja se odnosi na ugovaranje minimalnih cijena trajala je u razdoblju od 1. listopada 2010. do 1. ožujka 2011., a povreda ZZTN-a koja se odnosi na teritorijalno ograničenje prodaje trajala je u razdoblju od 1. listopada 2010. do 1. ožujka 2011. te od 1. travnja 2012. do 30. travnja 2013.

Temeljem provedenog ispitnog postupka i prikupljenih podataka tijekom postupka kao i analize svih pravnih i ekonomskih činjenica i okolnosti koje su relevantne za ovaj postupak, Agencija je nesporno utvrdila da slijedeće odredbe:

a) Ugovora o prodaji za 2010. godinu koji su Carlsberg i KTC sklopili 9. veljače 2010., predstavljaju zabranjeni sporazum iz članka 8. ZZTN-a:

- odredba članka 3. stavka 6. koja glasi:

«Prodavatelj će u tom slučaju nastojati adekvatno korigirati cijene svojih proizvoda, u cilju zaštite marži kupca. Kupac se u tom slučaju obvezuje poštivati preporučeno cjenovno pozicioniranje te niti u tom slučaju neće proizvode prodavati ispod minimalnih preporučenih maloprodajnih cijena iz cjenika prodavatelja.» i

- odredba članka 3. stavka 8. koja glasi:

«Robu koju prodavatelj isporuči, kupac može prodavati samo na području Republike Hrvatske, te se ova odredba smatra bitnim uvjetom ugovora i njezino djelomično ili neznatno nepoštivanje ima posljedicu raskid ugovora krivnjom kupca, uz dužnost kupca za naknadu štete prodavatelju.», i

- odredba članka 4. stavka 2. koja glasi:

«Kupac će pri određivanju konačne cijene proizvoda poštivati cjenovno pozicioniranje proizvoda prodavatelja. Stranke su suglasne da će kupac poštivati minimalne preporučene cijene prodavatelja navedene u cjeniku koji je prilog ovog ugovora. Ukoliko kupac ne bude poštivao minimalne preporučene cijene prodavatelj zadržava pravo kupcu ne odobriti dodatne bonifikacije navedene u prilogima ovom ugovoru.»

b) Ugovora o prodaji koji su Carlsberg i KTC sklopili 1. travnja 2012. predstavljaju zabranjeni sporazum iz članka 8. ZZTN-a:

odredba članka 4. koja glasi:

«Robu koju prodavatelj isporuči, kupac može prodavati samo na području Republike Hrvatske, te se ova odredba smatra bitnim uvjetom ugovora i njezino djelomično ili neznatno nepoštivanje ima posljedicu raskid ugovora krivnjom kupca, uz dužnost kupca za naknadu štete prodavatelju.»

Budući da je važeći ZZTN stupio na snagu 1. listopada 2010., a prethodno navedene odredbe Ugovora o prodaji između Carlsberga i KTC-a kojima se kupac obvezuje poštivati minimalne preporučene cijene i koje predstavljaju zabranjeni sporazum iz članka 8. ZZTN-a, bile su na snazi do 1. ožujka 2011., Agencija je utvrdila da je povreda važećeg ZZTN-a trajala u razdoblju od 1. listopada 2010. do 1. ožujka 2011.

Isto tako, s obzirom da su prethodno navedene odredbe Ugovora o prodaji između Carlsberga i KTC-a koje se odnose na teritorijalno ograničenje prodaje i koje predstavljaju zabranjeni sporazum iz članka 8. ZZTN-a, bile na snazi tijekom primjene Ugovora o prodaji od 9. veljače 2010. i Ugovora o prodaji od 1. travnja 2012., Agencija je utvrdila da je povreda važećeg ZZTN-a trajala u razdoblju od 1. listopada 2010. do 1. ožujka 2011. te od 1. travnja 2012. do 30. travnja 2013.

Člankom 8. stavkom 1. ZZTN-a zabranjeni su svi sporazumi između dva ili više neovisnih poduzetnika, odluke udruženja poduzetnika i usklađeno djelovanje, koje kao cilj ili posljedicu imaju narušavanje tržišnog natjecanja na mjerodavnom tržištu, a osobito oni kojima se:

1. izravno ili neizravno utvrđuju kupovne ili prodajne cijene, odnosno drugi trgovinski uvjeti,
2. ograničava ili nadzire proizvodnja, tržište, tehnološki razvoj ili ulaganje,
3. dijele tržišta ili izvori nabave,
4. primjenjuju nejednaki uvjeti na istovrsne poslove s različitim poduzetnicima, čime ih se dovodi u nepovoljniji položaj u odnosu na konkurenciju,
5. uvjetuje sklapanje ugovora prihvaćanjem od drugih ugovornih strana dodatnih obveza, koje po svojoj prirodi ili običajima u trgovini nisu u vezi s predmetom tih ugovora.

Članak 8. stavak 3. ZZTN-a određuje kako se, iznimno od stavka 1. tog članka, određeni sporazumi neće smatrati zabranjenim sporazumima, odnosno izuzet će se od opće zabrane ako kumulativno, za vrijeme njihova trajanja, ispunjavaju sljedeće uvjete i to:

1. pridonose unapređenju proizvodnje ili distribucije robe i/ili usluga ili promicanju tehnološkog ili gospodarskog razvoja,
2. pružaju potrošačima razmjernu korist,
3. poduzetnicima ne nameću ograničenja koja nisu neophodna za postizanje navedenih ciljeva i
4. poduzetnicima ne omogućuju isključivanje znatnog dijela konkurencije s tržišta, za robe i/ili usluge koje su predmetom sporazuma.

Uvjeti za skupna izuzeća vertikalnih sporazuma odnosno sporazuma između poduzetnika koji ne djeluju na istoj razini proizvodnje, o čemu je u konkretnom slučaju riječ, propisani su Uredbom o vertikalnim sporazumima, koja je stupila na snagu 7. travnja 2011. i zamijenila prethodnu Uredbu o vertikalnim sporazumima iz 2004. koja je bila na snazi u vrijeme sklapanja predmetnih sporazuma.

Sukladno odredbi članka 76. stavka 2. važećeg ZZTN-a, do donošenja nove uredbe, na odgovarajući način se primjenjivala Uredba o vertikalnim sporazumima iz 2004. koja je bila na snazi do 7. travnja 2011.

Članak 9. stavak 1. točka a) Uredbe o vertikalnim sporazumima iz 2004., koji je sadržajno jednak članku 9. stavku 1. točki a) Uredbe o vertikalnim sporazumima, određuje kako se skupno izuzeće ne može primijeniti na vertikalne sporazume koji neposredno ili posredno, samostalno ili zajedno s drugim čimbenicima, pod kontrolom ugovornih strana, sadrže vertikalna ograničenja koja se smatraju teškim ograničenjima tržišnog natjecanja, a kojima je cilj: a) ograničavanje prava kupca da slobodno određuje prodajnu cijenu proizvoda, ne dovodeći u pitanje pravo dobavljača da odredi maksimalnu prodajnu cijenu ili preporuči prodajnu cijenu, pod uvjetom da nije riječ o fiksnim ili minimalnim prodajnim cijenama, koje su rezultat izvršenog pritiska ili poticaja od bilo koje ugovorne strane.

Isto tako, članak 9. stavak 1. točka b) Uredbe o vertikalnim sporazumima iz 2004., koji je sadržajno jednak članku 9. stavku 1. točki b) Uredbe o vertikalnim sporazumima, određuje kako se skupno izuzeće ne može primijeniti na vertikalne sporazume koji neposredno ili posredno, samostalno ili zajedno s drugim čimbenicima, pod kontrolom ugovornih strana, sadrže vertikalna ograničenja koja se smatraju teškim ograničenjima tržišnog natjecanja, a kojima je cilj: ograničavanje područja na kojem kupac sudionik sporazuma može prodavati proizvode koji su predmet sporazuma, ili ograničavanje prodaje ugovorenih proizvoda određenoj skupini potrošača.

Carlsberg i KTC sklopili su 1. ožujka 2011. Ugovor o prodaji za razdoblje od 1. ožujka 2011. do 31. prosinca 2011., te Aneks navedenom Ugovoru od 1. lipnja 2011. Navedeni ugovor ne sadrži odredbe o minimalnim cijenama, već člankom 6. uređuje zabranu prodaje ispod nabavne cijene.

Međutim, odredba članka 4. navedenog ugovora sadrži teritorijalno ograničenje prodaje i glasi:

«Robu koju prodavatelj isporuči, kupac može aktivno prodavati samo na području Republike Hrvatske, te se ova odredba smatra bitnim uvjetom ugovora i njezino djelomično ili nezatno nepoštivanje ima posljedicu raskid ugovora krivnjom kupca, uz dužnost kupca za naknadu štete prodavatelju.»

Navedena odredba razlikuje se od odredbe članka 3. stavka 8. Ugovora o prodaji od 9. veljače 2010. i članka 4. Ugovora o prodaji od 1. travnja 2012. u tome što sadrži riječ *aktivno*, odnosno za razliku od navedenih ugovora koji zabranjuju svaku prodaju (aktivnu i pasivnu) izvan Republike Hrvatske, ugovor od 1. ožujka 2011. KTC zabranjuje aktivnu prodaju izvan teritorija Republike Hrvatske.

Sukladno članku 9. stavku 2. točki a) Uredbe o vertikalnim sporazumima ne smatraju se zabranjenim vertikalnim ograničenjima ona koja imaju za cilj ograničavanje izravnom kupcu aktivne prodaje na isključivo dodijeljenom području ili isključivoj grupi kupaca rezerviranoj za dobavljača, odnosno na području ili kupcima koje je dobavljač dodijelio drugom kupcu, pod uvjetom da takva ograničenja, nametnuta od strane dobavljača, ne onemogućuju daljnju prodaju od strane neizravnog kupca.

Točka 51. Smjernica o vertikalnim ograničenjima dopušta dobavljaču ograničavanje kupcu sudioniku sporazuma aktivne prodaje na području koje je isključivo dodijeljeno drugom kupcu ili koje je dobavljač rezervirao za sebe. Područje ili skupina korisnika smatraju se da su isključivo dodijeljeni kada dobavljač pristane prodavati svoj proizvod samo jednom distributeru za distribuciju na određenom području ili određenoj skupini korisnika, a isključivi distributer je zaštićen od aktivne prodaje na svom području ili svojoj skupini korisnika od svih kupaca tog dobavljača unutar Unije, neovisno o prodaji dobavljača.

Iako u konkretnom slučaju nije riječ o ugovoru o isključivoj distribuciji, uzimajući u obzir da je odredba ugovora koja sadrži teritorijalno ograničenje aktivne prodaje bila na snazi i prestala važiti prije ulaska Republike Hrvatske u Europsku uniju, te stoga nije mogla utjecati na trgovinu između država članica, a navedeno teritorijalno ograničenje aktivne prodaje se odnosi na Republiku Hrvatsku kao cjelinu, a ne na dio teritorija Republike Hrvatske, odredbu članka 4. Ugovora o prodaji od 1. ožujka 2011. Agencija nije utvrdila ograničavajućom u smislu članka 9. stavka 1. točke b) Uredbe o vertikalnim sporazumima.

Carlsberg i KTC sklopili su 30. travnja 2013. kupoprodajni ugovor za 2013. godinu, i Aneks navedenom ugovoru 31. svibnja 2013. Navedeni ugovor ne sadrži prethodno navedene ograničavajuće odredbe.

Iako su navedeni ugovori o prodaji između Carlsberga i KTC-a sklapani na određeno razdoblje, primjerice do 31. prosinca u godini sklapanja, isti su bili u primjeni do sklapanja novog ugovora.

Slijedom navedenog, Agencija je utvrdila da je odredba koja obvezuje kupca da poštuje minimalne preporučene cijene prodavatelja, bila na snazi od 1. travnja 2009. do 1. ožujka 2011., a povreda važećeg ZZTN-a ostvarena je u razdoblju od 1. listopada 2010. do 1. ožujka 2011.

Agencija je utvrdila da je odredba koja sadrži teritorijalno ograničenje prodaje bila na snazi od 1. travnja 2009. do 30. travnja 2013., a povreda važećeg ZZTN-a ostvarena je u razdoblju od 1. listopada 2010. do 1. ožujka 2011. te od 1. travnja 2012. do 30. travnja 2013.

Neosnovani su navodi poduzetnika Carlsberg kako predmetni sporazumi trebaju biti izuzeti od opće zabrane iz članka 8. stavka 1. ZZTN-a, jer je predmet ugovora o prodaji između Carlsberga i KTC-a kupnja odnosno distribucija robe koja je zaštićena pravom intelektualnog vlasništva, a sukladno članku 2. stavku 3. Uredbe Komisije (EU) br. 330/2010 o primjeni članka 101. stavka 3. Ugovora o funkcioniranju Europske Unije na kategorije vertikalnih sporazuma i usklađena djelovanja (SL EU L 102, 23. travnja 2010.).

Obavijest Komisije: Smjernice o vertikalnim ograničenjima (Službeni list Europske unije C 130, 19. svibnja 2010.) uređuju primjenu članka 2. stavka 3. Uredbe Komisije (EU) 330/2010, navodeći da se Uredba primjenjuje na vertikalne sporazume koji sadrže odredbe o pravima intelektualnog vlasništva kada je ispunjeno pet uvjeta:

- a) odredbe o pravima intelektualnog vlasništva moraju biti sadržane u vertikalnom sporazumu;
- b) prava intelektualnog vlasništva moraju biti ustupljena ili dana na korištenje kupcu;
- c) odredbe o pravima intelektualnog vlasništva ne smiju predstavljati osnovni cilj sporazuma;
- d) odredbe o pravima intelektualnog vlasništva moraju se neposredno odnositi na korištenje, prodaju ili daljnju prodaju robe ili usluga od strane kupca ili njegovih naručitelja;
- e) odredbe o intelektualnom vlasništvu koje se odnose na robu ili usluge iz ugovora, ne smiju sadržavati ograničenja tržišnog natjecanja koja imaju isti cilj kao i vertikalna ograničenja koja nisu obuhvaćena izuzećem kao što je to predviđeno Uredbom o skupnom izuzeću.

Budući da navedeni ugovori o prodaji ne ispunjavaju navedene uvjete, odnosno ne sadrže odredbe o pravima intelektualnog vlasništva, Agencija je spomenuti navod poduzetnika Carlsberg ocijenila neosnovanim.

Isto tako, praksa Agencije u ocjeni sporazuma, rješenje klase: UP/I-030-02/2010-01/017, urbroja: 580-02-11-70-37 od 16. lipnja 2011. u postupku Aztn protiv TM Zagreb d.o.o., Zagreb, i zaključak klase: UP/I-030-02/2011-01/034, urbroja: 580-02-2011-63-005 u predmetu Aztn protiv Vitaminka A.D., Makedonija, na koje se Carlsberg pozivao u podnesku od 28. ožujka 2014., nije primjenjiva na predmetni sporazum koji je sklopljen izravno između dva poduzetnika i sadrži odredbe neupitno zabranjenog sadržaja, u slučaju u kojemu izostanak svijesti o protupravnosti nije moguć, a sveobuhvatna ocjena dokaza ne upućuje na postojanje mana volje pri sklapanju sporazuma.

Kao dokaz da odredba o minimalnim preporučenim cijenama nije bila u primjeni, Carlsberg je dostavio 3 dopisa upućena svojim kupcima kojima iste upozorava da ne prodaju Carlsbergove proizvode ispod nabavne cijene, budući da je takvo postupanje u suprotnosti s odredbom članka 63. i članka 64. Zakona o trgovini («Narodne novine» broj: 87/08, 96/08, 116/08, 76/09, 114/11 i 68/13).

Agencija je izvršila uvid u cjenike broj 16/2009, od 1. prosinca 2009., broj: 11/2010 od 31. listopada 2010., broj: 12/2010 od 15. studenoga 2010., broj: 9/2011 od 24. listopada 2011., broj: 5/2012 od 20. lipnja 2012., broj: 1/2013 od 18. siječnja 2013., koje je Carlsberg dostavljao KTC-u.

Iz navedenih cjenika su razvidne:

- cijena bez trošarine,
- cijena sa trošarinom,
- cijena sa svim porezima,
- povratna naknada za nepovratnu ambalažu,
- cijena sa svim porezima i naknadom,

Uz navedene elemente, cjenici broj: 16/2009 i 11/2010 su sadržavali i:

- preporučene veleprodajne cijene bez pdv-a (sa povratnom naknadom)
- preporučene maloprodajne cijene.

Navedene naknade (naknada zbrinjavanja, povratna i poticajna naknada) kao obveza proizvođača koji ambalažu stavlja na tržište pića uređene su Pravilnikom o ambalaži i ambalažnom otpadu («Narodne novine» broj: 97/05, 115/05, 81/08, 31/09, 156/09, 38/10, 10/11, 81/11, 89/11, 126/11, 38/13 i 86/13).

Carlsberg i KTC su postojanje zabranjenih odredbi u sporazumu obrazložili previdom, omaškom, odnosno postupanjem u dobroj vjeri, pri čemu je pažnja bila usmjerena na ugovaranje komercijalnih uvjeta, a ne na opće odredbe ugovora.

Ovdje je bitno napomenuti da odredba članka 8. stavka 1. ZZTN-a, sadržajno odgovara odredbi članka 9. stavka 1. ZZTN-a iz 2003. koji je bio na snazi do 1. listopada 2010. kada je stupio na snagu važeći ZZTN, te da su prethodno navedene odredbe ugovora kojima se kupca obvezuje na pridržavanje minimalnih preporučenih cijena te teritorijalno ograničenje prodaje, predstavljale narušavanje tržišnog natjecanja, odnosno protupravno postupanje i u trenutku ugovaranja istih. Isto tako u prilog tvrdnjama Carlsberga i KTC da je riječ o previdu ne ide činjenica da su istu odredbu o minimalnim cijenama sklopili dvije godine za redom.

Agencija je utvrdila kako je i Ugovor o prodaji koji su Carlsberg i KTC sklopili 1. travnja 2009., koji je bio na snazi do sklapanja Ugovora o prodaji od 9. veljače 2010., sadržavao odredbe o minimalnim cijenama i teritorijalnom ograničenju prodaje u članku 3. stavcima 6. i 8. i članku 4. stavku 2. koje su istovjetne onima u Ugovoru o prodaji od 9. veljače 2010.

Agencija nije prihvatila navod poduzetnika Carlsberg kako je riječ o previdu, a budući da je navedene ugovore sastavljao i mijenjao Carlsberg. Osobito kada je riječ o odredbama koje se odnose na teritorijalno ograničenje prodaje kojima je pozicija u ugovoru promijenjena u ugovoru od 1. ožujka 2011. (članak 4.) u odnosu na ugovor od 1. veljače 2009. (članak 3. stavak 8.) i ugovor od 9. veljače 2010. (članak 3. stavak 8.), te izričaj odredbe koji se razlikuje u ugovoru od 1. ožujka 2011. u odnosu na ugovore od 1. veljače 2009., 9. veljače 2010. i 1. travnja 2012.

Naime, iako Agencija odredbu članka 4. Ugovora o prodaji od 1. ožujka 2011. nije utvrdila zabranjenom jer se za razliku od teritorijalnog ograničenja prodaje u ugovorima od 2009., 2010. i 2012. ograničava na zabranu aktivne prodaje izvan teritorija Republike Hrvatske, ista dokazuje kako je Carlsberg uređivao odredbe o teritorijalnom ograničenju u navedenim ugovorima, odnosno da ugrađivanje istih u ugovore nikako nije rezultat previda.

Agencija je odbila dokazni prijedlog Carlsberga za saslušanjem svjedoka [...], a iz razloga ekonomičnosti i učinkovitosti postupanja iz članka 10. ZUP-a. Predloženi svjedok [...] saslušana je u svojstvu stranke na usmenoj raspravi.

Agencija je odbila dokazni prijedlog KTC-a za saslušanjem svjedoka [...], koji su sudjelovali u potpisivanju predmetnih ugovora i u kreiranju prodajne politike proizvoda iz asortimana dobavljača Carlsberg, a iz razloga ekonomičnosti i učinkovitosti postupanja iz članka 10. ZUP-a. Predloženi svjedok [...] saslušana je na usmenoj raspravi u svojstvu stranke.

Naime, odredbe kojima se utvrđuju minimalne prodajne cijene i teritorijalno ograničenje prodaje predstavljaju teško ograničenje tržišnog natjecanja i kao prisilni propis nisu obuhvaćene slobodom uređivanja obveznih odnosa iz članka 2. Zakona o obveznim odnosima («Narodne novine» broj: 35/05, 41/08 i 125/11, dalje: ZOO). Sukladno članku 2.

ZOO-a sudionici u prometu slobodno uređuju obvezne odnose, a ne mogu ih uređivati suprotno Ustavu Republike Hrvatske, prisilnim propisima i moralu društva.

Isto tako eventualna nepažnja ili nehaj poduzetnika pri nastanku povrede ZZTN-a, ukoliko bi postojao, nije razlog izuzeća od primjene članka 8. ZZTN-a, već je iste moguće razmatrati kao olakotnu okolnost u smislu članka 64. stavka 4. ZZTN-a.

Agencija je izvršila uvid u prikaz cijena pojedinih izabranih proizvoda iz Carlsbergovog asortimana u KTC-ovim prodavaonicama važećih u 2009., 2010. i 2011. godini, kartice prometa robe odnosno artikala iz asortimana Carlsberga te promotivne materijale koje KTC dostavio u spis. Iz navedenih prikaza cijena Carlsbergovih proizvoda u KTC-ovim prodavaonicama razvidno je da su cijene pojedinih proizvoda fluktuirale neovisno o izmjenama Carlsbergovih cjenika, te da su cijene nekih proizvoda iz asortimana Carlsberga u KTC-ovim prodavaonicama bile manje od preporučene maloprodajne cijene iz Carlsbergovih cjenika (primjerice maloprodajna cijena piva Pan 0,35 l u KTC-ovom robnom centru Sisak u 2009. iznosila je 4,59 kuna, u 2010. 4,59 kuna, a u 2011. 4,89, a u Carlsbergovim cjenicima preporučena maloprodajna cijena istog proizvoda u 2009. iznosila je 4,70 kuna, u 2010. 4,70 kuna, a u 2011. 4,73 kuna).

Navedenu dokumentaciju KTC je priložio u spis kao dokaz da odredba članka 3. stavka 6. i odredba članka 4. stavka 2. Ugovora o prodaji od 1. travnja 2009. i odredba članka 3. stavka 6. i odredba članka 4. stavka 2. Ugovora o prodaji od 9. veljače 2010. nisu bile u primjeni, odnosno da Carlsberg nije imao utjecaja na to kako će KTC formirati cijene proizvoda iz asortimana Carlsberga u svojim prodajnim objektima.

Dostava dokaza da poduzetnik, sudionik zabranjenog sporazuma nije primjenjivao taj sporazum, odnosno da je na mjerodavnom tržištu, unatoč postojanju sporazuma, postupao sukladno propisima o zaštiti tržišnog natjecanja, smatra se olakotnom okolnošću u smislu članka 64. stavka 4. ZZTN-a, ali ne razlogom izuzeća od primjene članka 8. ZZTN-a.

10. Postupak utvrđivanja postojanja uvjeta za izricanje upravno-kaznene mjere

Temeljem članka 52. stavka 2. ZZTN-a Agencija je uz Obavijest o utvrđenom činjeničnom stanju strankama dostavila i poziv na glavnu raspravu na kojoj je stranci dana mogućnost za davanje obrane, odnosno izvođenje dokaza radi utvrđivanja postojanja uvjeta za izricanje upravno kaznene mjere, te utvrđivanja olakotnih i otegotnih okolnosti kao kriterija za određivanje visine upravno-kaznene mjere propisane odredbama ZZTN-a.

Također, stranke su pozvane da temeljem članka 52. stavka 4. točaka 6. i 7. u roku od 15 dana od dana primitka Obavijesti o utvrđenom činjeničnom stanju, Agenciji dostave pisanu obranu i predlože dodatne svjedoke i dokaze.

10.1. Pisana obrana KTC-a

Dana 1. srpnja 2014. Agencija je zaprimila pisanu obranu KTC-a u kojoj se taj poduzetnik poziva na sve dostavljene dokaze i očitovanja u postupku utvrđivanja povrede te napominje kako iz istih nedvojbeno proizlazi da je KTC ispunio sve olakotne okolnosti sadržane u članku 64. stavku 4. ZZTN-a. KTC je posebno naglasio da iz dostavljenih dokaza nesporno proizlazi da KTC i Carlsberg unatoč postojanju zabranjenih odredbi u sporazumu,

- iste nisu primjenjivali te su postupali u skladu s propisima o zaštiti tržišnog natjecanja,
- KTC je surađivao na način i u opsegu koji prelaze obveze poduzetnika za oslobođenje ili umanjeње upravno-kaznene mjere iz članka 65. ZZTN-a, te da

- postojanje odredbi koje su utvrđene zabranjenim sporazumom nisu rezultirale štetnim posljedicama za druge poduzetnike na tržištu, kao niti za potrošače, a budući da predmetne odredbe nikada nisu bile u primjeni.

Slijedom navedenog, KTC je predložio Agenciji da pri izricanju upravno-kaznene mjere uzme u obzir sve do sada iznijete olakotne okolnosti, a posebice činjenicu da u doba teške ekonomske situacije u kojoj se našla država i svi poduzetnici, KTC zapošljava [...] radnika čija bi egzistencija u slučaju značajnog iznosa upravno-kaznene mjere mogla biti dovedena u pitanje.

10.2. Glavna rasprava

Kako bi se strankama dala mogućnost za davanje obrane, te u svrhu izvođenja dokaza radi utvrđivanja postojanja uvjeta za izricanje upravno kaznene mjere, te utvrđivanja olakotnih i otegotnih okolnosti kao kriterija za određivanje visine upravno-kaznene mjere propisane odredbama ZZTN-a, Agencija je 3. srpnja 2014. godine održala glavnu raspravu na kojoj su prisustvovala predstavnice Carlsberga i KTC-a.

Predstavnica Carlsberga navela je kako nije dostavila pisanu obranu u spis po pozivu Agencije već da će obranu iznijeti usmeno na zapisnik. Carlsberg je ostao kod svih navoda iznijetih tijekom postupka, te je istaknuo da, uzevši u obzir predočene dokaze i zaključak Agencije da sporne odredbe nisu bile u primjeni među strankama, težina utvrđene povrede nije velika. Uslijed postojanja predmetnih odredbi u tekstu ugovora nije došlo do nikakvog utjecaja na druge poduzetnike na tržištu niti potrošače već je poslovanje između Carlsberga i KTC-a bilo u skladu propisima o zaštiti tržišnog natjecanja. Carlsberg je naglasio da sporne odredbe ugovora nikada nisu bile predmet razgovora ili kontrole među strankama, u ugovor su unesene omaškom, a ne s namjerom povrede propisa, te nikada nisu bile u primjeni. Tijekom trajanja predmetnog postupka Carlsberg je surađivao sa Agencijom, dostavljao svu traženu dokumentaciju i podatke, pojašnjavao i transparentno predočio cjelokupno poslovanje među strankama. Carlsberg smatra da Agencija osobito treba uzeti u obzir činjenicu da je odredba o teritorijalnom ograničenju prodaje uklonjena iz teksta ugovora i prije pokretanja predmetnog postupka, dok odredbe o preporučenim minimalnim cijenama nisu u ugovoru već više godina. Carlsberg je dalje naveo kako je Agencija u svojoj praksi u ovakvim situacijama zauzimala i stajalište da do povrede nije niti došlo, primjerice u postupcima protiv TM Zagreb d.o.o. i Vitaminka A.D., a kako ovakvo stajalište u ovom postupku nije zauzeto Carlsberg smatra da je ovu okolnost potrebno visoko cijeniti pri određivanju visine kazne.

Uzimajući u obzir postojanje svih olakotnih okolnosti iz članka 64. stavka 4. ZZTN-a na strani Carlsberga, kao i potpuni izostanak otegotnih okolnosti, Carlsberg je predložio da Agencija utvrdi kako u predmetnoj stvari ne postoje uvjeti za izricanje upravno-kaznene mjere.

Carlsberg je također naveo, za slučaj izricanja upravno-kaznene mjere, da postoje uvjeti za dodatno umanjenje upravno-kaznene mjere u smislu članka 64. stavka 7. ZZTN-a. Usred gospodarske krize i kontinuiranog pada tržišta piva, unatoč velikim ulaganjima u tržište i krajnjeg potrošača te znatnim investicijama u proizvodne pogone u Hrvatskoj, nakon dugogodišnjeg uspješnog poslovanja Carlsberg u 2012. bilježi negativan rezultat dok 2013. taj rezultat postaje najlošiji u povijesti tog poduzetnika. Gospodarska kriza uzrokovala je potrebu za reorganizacijom u poslovanju i gubitke radnih mjesta, a kako je situacija u gospodarstvu i dalje izuzetno loša, unatoč znatnom trudu Carlsberg će teško moći preokrenuti negativan trend, te bi stoga financijska kazna koja ne bi bila simbolična, ugrozila opstojnost tog poduzetnika u Hrvatskoj.

Kako je cilj upravno-kaznenih mjera osiguranje tržišnog natjecanja, a ponašanje poduzetnika nije ugroženo, niti su nastale kakve štetne posljedice po tržište i potrošače, ukoliko bi Agencija utvrdila da postoje uvjeti za izricanje upravno-kaznene mjere, Carlsberg smatra da bi se svrha kažnjavanja postigla i simboličnom upravno-kaznenom mjerom u što nižem iznosu.

Predstavnicu KTC-a ostala je kod svih navoda iznijetih tijekom predmetnog postupka i u dostavljenoj pisanoj obrani te je dodala da iako je u predmetnoj stvari utvrđeno da je došlo do sklapanja zabranjenih odredbi iste nikada nisu bile u primjeni te je stoga predložila da Agencija utvrdi kako u predmetnoj stvari ne postoje uvjeti za izricanje upravno-kaznene mjere. Dokaz navedenom su ranije dostavljeni podaci o cijenama Carlsbergovih proizvoda u KTC-ovim poslovnicama, a iz kojih je razvidno kako se KTC nije pridržavao Carlsbergovih preporučenih minimalnih cijena već je cijene Carlsbergovih proizvoda u svojim poslovnicama određivao potpuno neovisno. Vezano uz teritorijalno ograničenje prodaje, KTC je naveo da nikada nije izvezio Carlsbergove proizvode izvan Republike Hrvatske radi daljnje prodaje, a budući da isto niti nije bilo dio poslovnog plana KTC-a. Odredbu o teritorijalnom ograničenju prodaje KTC je uočio tek zaprimanjem zaključka o pokretanju predmetnog upravnog postupka od Agencije, a iz čega je razvidno da navedena odredba za KTC nije predstavljala ograničenje u poslovanju. Carlsberg nikada nije vršio kontrolu odredbe o preporučenim minimalnim cijenama ni odredbe o teritorijalnom ograničenju prodaje, niti je na drugi način vršio pritisak ili zahtijevao ispunjenje istih odnosno ograničavao KTC u njegovu poslovanju. KTC je naglasio da su obje vrste zabranjenih odredbi bile tek mrtvo slovo na papiru te da nije postojao ni cilj ni posljedica narušavanja tržišnog natjecanja putem navedenih odredbi, niti su iste ikada bile u primjeni.

Članak 52. stavak 5. ZZTN-a propisuje da će Vijeće odlučiti o postojanju uvjeta za izricanje upravno-kaznene mjere, odrediti njezinu visinu, kao i rokove i način njezina izvršenja.

10.3. Utvrđivanje visine upravno-kaznene mjere

Sukladno članku 61. točki 1. ZZTN-a, upravno-kaznenom mjerom u iznosu do najviše 10 posto vrijednosti ukupnoga prihoda koji je poduzetnik ostvario u posljednjoj godini za koju postoje zaključena godišnja financijska izvješća, kaznit će se poduzetnik koji sklopi zabranjeni sporazum ili na koji drugi način sudjeluje u sporazumu kojim je narušeno tržišno natjecanje, na način opisan odredbom članka 8. ZZTN-a.

Postupak utvrđivanja uvjeta za izricanje upravno-kaznene mjere zbog povrede odredbi ZZTN-a Agencija vodi sukladno pravilima propisanim člankom 52. ZZTN-a, pri čemu primjenjuje kriterije propisane člankom 64. ZZTN-a, kao i Uredbom o kriterijima za izricanje upravno-kaznene mjere.

Cilj upravno-kaznenih mjera, sukladno članku 60. ZZTN-a, osiguravanje je učinkovitog tržišnog natjecanja, kažnjavanje počinitelja povreda ovoga Zakona, otklanjanje štetnih posljedica takvih povreda i odvraćanje drugih poduzetnika od kršenja odredaba ZZTN-a.

Prema članku 64. stavku 2. ZZTN-a, pri izricanju upravno-kaznene mjere Agencija uzima u obzir sve olakotne i otegotne okolnosti kao što su težina povrede, vrijeme trajanja povrede i posljedice te povrede za druge poduzetnike na tržištu i potrošače. Pri tome se primjenjuje dvostupanjska metodologija izračuna upravno-kaznene mjere na način da se utvrđuje osnovni iznos upravno-kaznene mjere za poduzetnika, a zatim se tako utvrđeni iznos smanjuje ili povećava ovisno o utvrđenim olakotnim i/ili otegotnim okolnostima.

Nadalje, člankom 64. stavkom 4. propisane su okolnosti koje Agencija osobito cijeni olakotnima, a stavkom 7. istog članka predviđeno je kako Agencija može dodatno smanjiti iznos upravno-kaznene mjere poduzetniku koji se nalazi u teškoj financijskoj situaciji i koji je povrijedio odredbe ZZTN-a, ako on podnese Agenciji relevantne dokaze da bi izricanje upravno-kaznene mjere u iznosu kako je to propisano ZZTN-om nepovratno ugrozilo njegovu ekonomsku održivost i dovelo do potpunog gubitka vrijednosti njegove imovine. U takvom slučaju, sukladno stavku 8. istog članka, kao i u drugim slučajevima u kojima je utvrđeno da narušavanje tržišnog natjecanja nije bilo značajno, odnosno da nije imalo negativan učinak

na tržištu, Agencija može poduzetniku izreći simboličnu upravno-kaznenu mjeru, pri čemu razloge za takvu odluku mora posebno obrazložiti.

Uzevši u obzir navedene odredbe članka 64. stavka 8. ZZTN-a, Agencija je utvrdila kako su posebne okolnosti zbog kojih postoji mogućnost izricanja simbolične upravno-kaznene mjere prisutne u ovom predmetu.

U smislu članka 64. stavka 8., Agencija je na strani poduzetnika Carlsberg utvrdila postojanje slijedećih okolnosti koje ukazuju da narušavanje tržišnog natjecanja nije bilo značajno, odnosno da nije imalo značajan negativan učinak na tržištu:

- kada je riječ o odredbama kojima se kupac obvezuje poštivati minimalne preporučene cijene proizvoda, Carlsberg je prestao s protupravnim postupanjem sklapanjem Ugovora o prodaji od 1. ožujka 2011. s poduzetnikom KTC, koji više ne sadrži zabranjene odredbe o minimalnim cijenama. Agencija je ovdje osobito cijenila činjenicu da je Carlsberg samoinicijativno uklonio odredbe o minimalnim cijenama iz ugovora (budući da je Carlsberg izrađivao ugovore) više od dvije godine prije pokretanja predmetnog postupka;
- utvrđena povreda koja se odnosi na odredbu o minimalnim cijenama, trajala je relativno kratko, od 1. listopada 2010. do 1. ožujka 2011., odnosno pet mjeseci, budući da je važeći ZZTN stupio na snagu 1. listopada 2010.;
- kada je riječ o teritorijalnom ograničenju prodaje, Carlsberg je prestao s protupravnim ponašanjem prije pokretanja predmetnog postupka od strane Agencije, i to sklapanjem Ugovora o prodaji od 30. travnja 2013. s poduzetnikom KTC, koji više ne sadrži odredbe o teritorijalnom ograničenju prodaje Carlsbergovih proizvoda.

Slijedom svega navedenog, utvrđeno je postojanje onih posebnih okolnosti zbog kojeg bi, Carlsbergu, sukladno članku 64. stavku 8. ZZTN-a, bilo moguće izreći simboličnu upravno-kaznenu mjeru u iznosu od 500.000,00 kuna.

Iako je Carlsberg zatražio iznimno umanjeње upravno-kaznene mjere zbog teškog financijskog stanja poduzetnika, uzimajući u obzir da je navedenom poduzetniku izrečena simbolična upravno-kaznena mjera, Agencija je utvrdila kako ne postoje uvjeti za dodatno umanjeње u smislu članka 12. Uredbe o kriterijima za izricanje upravno-kaznene mjere.

U smislu članka 64. stavka 8., Agencija je na strani poduzetnika KTC utvrdila postojanje slijedećih okolnosti koje ukazuju da narušavanje tržišnog natjecanja nije bilo značajno, odnosno da nije imalo značajan negativan učinak na tržištu:

- kada je riječ o odredbama kojima se kupac obvezuje poštivati minimalne preporučene cijene prodavatelja, KTC je prestao s protupravnim postupanjem sklapanjem Ugovora o prodaji od 1. ožujka 2011. s poduzetnikom Carlsberg, koji ne sadrži zabranjene odredbe o minimalnim cijenama. Agencija je ovdje osobito cijenila činjenicu da je došlo do izmjene navedenih odredbi više od dvije godine prije pokretanja predmetnog postupka;
- sveobuhvatnom ocjenom svih dokaza u postupku nije utvrđeno da je KTC primjenjivao zabranjene odredbe o minimalnim cijenama. Analizom cijena proizvoda iz asortimana Carlsberga u KTC-ovim prodajnim objektima i kartica prometa, te usporedbom s veleprodajnim cjenicama Carlsberga, nije utvrđeno da je KTC formirao iste sukladno zabranjenim odredbama ugovora i ovisno o minimalnim cijenama iz Carlsbergovih cjenika;
- utvrđena povreda koja se odnosi na minimalne cijene trajala je relativno kratko, od 1. listopada 2010. do 1. ožujka 2011., odnosno pet mjeseci, a budući da je važeći ZZTN stupio na snagu 1. listopada 2010.;

- kada je riječ o odredbi o teritorijalnom ograničenju prodaje, KTC je prestao s protupravnim postupanjem prije pokretanja predmetnog upravnog postupka od strane Agencije, odnosno sklapanjem ugovora o prodaji od 30. travnja 2013. koji ne sadrži navedene zabranjene odredbe. Agencija je osobito cijenila činjenicu da je KTC inicirao navedenu promjenu tako što je izradio navedeni ugovor, a budući da je do tada nije imao vlastite tipske ugovore te je potpisivao ugovore dobavljača. U predmetu klase: 031-02/11-01/012, Istraživanje tržišta distributivne trgovine mješovitom robom, pretežno hranom, pićima i higijenskim proizvodima za domaćinstvo u Republici Hrvatskoj u 2010. godini, Agencija je izvršila uvid u ugovore KTC-a s drugim dobavljačima, te je utvrdila da je KTC do 2013. godine potpisivao ugovore izrađene od strane dobavljača, odnosno da u promatranom razdoblju nije imao vlastite tipske ugovore. U 2013. godini KTC je izradio vlastite tipske ugovore koje je počeo sklapati sa svojim dobavljačima.

Slijedom svega navedenog, utvrđeno je postojanje onih posebnih okolnosti zbog kojih bi, KTC-u, sukladno članku 64. stavku 8. ZZTN-a, bilo moguće izreći simboličnu upravno-kaznenu mjeru u iznosu od 100.000,00 kuna.

Člankom 61. propisano je kako upravno-kaznena mjera koja se može izreći poduzetniku može iznositi najviše 10 posto vrijednosti ukupnoga prihoda koji je poduzetnik ostvario u posljednjoj godini za koju postoje zaključena godišnja financijska izvješća.

Budući da je ukupni prihod Carlsberga u 2013. godini iznosio 292.665.000,00 kuna, a ukupni prihod KTC-a u 2013. godini 1.097.583.598,00 kuna, Agencija je utvrdila kako utvrđeni iznosi simbolične upravno-kaznene mjere ne prelaze 10 posto ukupnih prihoda stranaka, stoga navedene iznose nije potrebno dodatno smanjivati.

11. Odluka Vijeća za zaštitu tržišnog natjecanja

Na temelju provedenog postupka Vijeće je na 21. sjednici, održanoj 12. lipnja 2014. godine, sukladno ovlastima iz članka 30. ZZTN-a, utvrdilo da su Carlsberg i KTC sklopili zabranjeni sporazum koji za cilj ili posljedicu ima sprječavanje, ograničavanje ili narušavanje tržišnog natjecanja, u smislu članka 8. ZZTN-a, a navedena povreda ZZTN-a trajala u dijelu koji se odnosi na ugovaranje minimalnih cijena u razdoblju od 1. listopada 2010. do 1. ožujka 2011., a u dijelu koji se odnosi na teritorijalno ograničenje prodaje od 1. listopada 2010. do 1. ožujka 2011., te od 1. travnja 2012. do 30. travnja 2013.

Nakon provedenog posebnog postupka utvrđivanja postojanja uvjeta za izricanje upravno-kaznene mjere, Vijeće je na 38. sjednici, održanoj 23. listopada 2014. godine, utvrdilo postojanje uvjeta za izricanje simbolične upravno-kaznene mjere Carlsbergu i KTC-u.

Slijedom navedenog Vijeće je odlučilo da se Carlsbergu izrekne simbolična upravno-kaznena mjera u iznosu od 500.000,00 kuna, a KTC-u simbolična upravno-kaznena mjera u iznosu od 100.000,00 kuna.

Temeljem članka 52. stavka 6. ZZTN-a, Agencija sukladno odlukama Vijeća kojima je utvrđeno narušavanje tržišnog natjecanja i kojima je utvrđeno postojanje uvjeta za izricanje upravno-kaznene mjere, okončava postupak donošenjem jedinstvenog rješenja.

11.1. Odluka Vijeća o postojanju zabranjenog sporazuma

Na temelju provedenog postupka, Vijeće je na 21. sjednici, održanoj 12. lipnja 2014., sukladno ovlastima iz članka 30. ZZTN-a, utvrdilo da su Carlsberg i KTC sklopili zabranjeni sporazum koji za cilj ili posljedicu ima sprječavanje, ograničavanje ili narušavanje tržišnog

natjecanja, u smislu članka 8. ZZTN-a, a navedena povreda ZZTN-a trajala je u dijelu koji se odnosi na ugovaranje minimalnih cijena u razdoblju od 1. listopada 2010. do 1. ožujka 2011., a u dijelu koji se odnosi na teritorijalno ograničenje prodaje od 1. listopada 2010. do 1. ožujka 2011. te od 1. travnja 2012. do 30. travnja 2013.

U Ugovoru o prodaji za 2010. godinu koji su Carlsberg i KTC sklopili 9. veljače 2010., Vijeće je utvrdilo da odredba članka 3. stavka 6. kojom se kupac obvezuje da neće proizvođaču prodavati ispod minimalnih preporučenih maloprodajnih cijena iz cjenika prodavatelja, predstavlja teško ograničenje tržišnog natjecanja iz članka 9. stavka 1. točke a) Uredbe o vertikalnim sporazumima iz 2004. koja je bila na snazi do 7. travnja 2011. i članka 9. stavka 1. točke a) Uredbe o vertikalnim sporazumima, odnosno zabranjeni sporazum iz članka 8. ZZTN-a.

Isto tako, Vijeće je utvrdilo da odredba članka 4. stavka 2. Ugovora o prodaji od 9. veljače 2010. kojom se kupac obvezuje da će pri određivanju konačne cijene proizvoda poštivati cjenovno pozicioniranje proizvoda prodavatelja, te da će poštivati minimalne preporučene cijene prodavatelja navedene u cjeniku koji je prilog istog ugovora, a ukoliko kupac ne bude poštivao minimalne preporučene cijene, prodavatelj zadržava pravo kupcu ne odobriti dodatne bonifikacije navedene u prilogima tog ugovora, predstavlja teško ograničenje tržišnog natjecanja iz članka 9. stavka 1. točke a) Uredbe o vertikalnim sporazumima iz 2004. koja je bila na snazi do 7. travnja 2011. i članka 9. stavka 1. točke a) Uredbe o vertikalnim sporazumima, odnosno zabranjeni sporazum iz članka 8. ZZTN-a.

Budući da je važeći ZZTN stupio na snagu 1. listopada 2010., a odredbe Ugovora o prodaji od 9. veljače 2010., koje predstavljaju zabranjeni sporazum iz članka 8. ZZTN-a, bile su na snazi do 1. ožujka 2011., Vijeće je utvrdilo da je povreda ZZTN-a koja se odnosi na utvrđivanje minimalnih prodajnih cijena trajala u razdoblju od 1. listopada 2010. do 1. ožujka 2011.

Nadalje, u Ugovoru o prodaji sklopljenom između Carlsberga i KTC-a 9. veljače 2010., Vijeće je utvrdilo odredbu članka 3. stavka 8. koja obvezuje kupca da robu koju prodavatelj isporuči, kupac može prodavati samo na području Republike Hrvatske, pod prijetnjom raskida ugovora i dužnosti kupca za naknadu štete prodavatelju, predstavlja teško ograničenje tržišnog natjecanja iz članka 9. stavka 1. točke b) Uredbe o vertikalnim sporazumima iz 2004. koja je bila na snazi do 7. travnja 2011. i članka 9. stavka 1. točke b) Uredbe o vertikalnim sporazumima, odnosno zabranjeni sporazum iz članka 8. ZZTN-a.

U Ugovoru o prodaji koji su Carlsberg i KTC sklopili 1. travnja 2012., Vijeće je utvrdilo da odredba članka 4. koja obvezuje kupca da robu koju prodavatelj isporuči, kupac može prodavati samo na području Republike Hrvatske, pod prijetnjom raskida ugovora i dužnosti kupca za naknadu štete prodavatelju, predstavlja teško ograničenje tržišnog natjecanja iz članka 9. stavka 1. točke b) Uredbe o vertikalnim sporazumima, odnosno zabranjeni sporazum iz članka 8. ZZTN-a.

Budući da je važeći ZZTN stupio na snagu 1. listopada 2010., a odredbe Ugovora o prodaji od 9. veljače 2010. i Ugovora o prodaji od 1. travnja 2012. koje sadrže teritorijalno ograničenje prodaje i koje predstavljaju zabranjeni sporazum iz članka 8. ZZTN-a, bile su na snazi od 9. veljače 2010. do 1. ožujka 2011. i od 1. travnja 2012. do 30. travnja 2013., Vijeće je utvrdilo da je povreda ZZTN-a koja se odnosi na teritorijalno ograničenje prodaje trajala u razdoblju od 1. listopada 2010. do 1. ožujka 2011. te od 1. travnja 2012. do 30. travnja 2013.

Sukladno odredbi članka 76. stavka 2. ZZTN-a koji je stupio na snagu 1. listopada 2010., do donošenja nove Uredbe o vertikalnim sporazumima, na odgovarajući način se primjenjivala Uredba o vertikalnim sporazumima iz 2004. koja je bila na snazi do 7. travnja 2011., pri čemu je bitno za naglasiti da su odredbe članka 9. stavka 1. točke a) i točke b) Uredbe o

vertikalnim sporazumima sadržajno jednake odredbama članka 9. stavka 1. točke a) i točke b) Uredbe o vertikalnim sporazumima iz 2004.

Ugovorne odredbe kojima se ugovaraju fiksne ili minimalne cijene, u konkretnom slučaju odredbe članka 3. stavka 6. i članka 4. stavka 2. Ugovora o prodaji sklopljenog 9. veljače 2010., kao i ugovorne odredbe kojima se ograničava područje na kojem kupac sudionik sporazuma može prodavati proizvode koji su predmet sporazuma, u konkretnom slučaju, odredba članka 3. stavka 8. Ugovora o prodaji od 9. veljače 2010. i članka 4. Ugovora o prodaji od 1. travnja 2012., uvijek su zabranjene i čine tešku povredu propisa o zaštiti tržišnog natjecanja, neovisno o tome jesu li bile u primjeni ili ne. Naime, ZZTN, Uredba o vertikalnim sporazumima iz 2004., Uredba o vertikalnim sporazumima i drugi propisi koji uređuju pravila i sustav mjera za zaštitu tržišnog natjecanja su prisilni propisi, te se primjena istih ne može isključiti u smislu slobode uređivanja obveznih odnosa među poduzetnicima.

Ako određeni sporazum sadržava neko od teških ograničenja tržišnog natjecanja iz članka 9. stavka 1. Uredbe o vertikalnim sporazumima iz 2004., odnosno članka 9. stavka 1. Uredbe o vertikalnim sporazumima, za taj se sporazum predmnijeva kako je obuhvaćen člankom 8. stavkom 1. ZZTN-a, te se ujedno pretpostavlja kako nije vjerojatno da će takav sporazum ispuniti uvjete iz članka 8. stavka 3. ZZTN-a.

Sukladno članku 8. stavku 5. ZZTN-a, teret dokaza o postojanju uvjeta iz članka 8. stavka 3. ZZTN-a snose poduzetnici sudionici sporazuma. Agencija nije zaprimila dokaze o postojanju uvjeta iz članka 8. stavka 3. ZZTN-a koji moraju biti ispunjeni da bi određeni sporazum bio izuzet od opće zabrane iz članka 8. stavka 1. ZZTN-a.

U konkretnom slučaju ispitana je i moguća primjena Uredbe o sporazumima male vrijednosti. Sukladno članku 1. stavku 2. Uredbe o sporazumima male vrijednosti, na sporazume male vrijednosti koji zadovoljavaju uvjete iz te uredbe ne primjenjuju se odredbe o zabranjenim sporazumima iz članka 8. stavka 1. ZZTN-a.

Međutim, člankom 6. stavkom 1. Uredbe o sporazumima male vrijednosti propisano je kako se sporazumi, koji unatoč neznatnom tržišnom udjelu sudionika sporazuma i njihovih povezanih poduzetnika sadrže odredbe koje se smatraju teškim ograničenjima tržišnog natjecanja, ne smatraju sporazumima male vrijednosti. Članak 8. iste uredbe kao teška ograničenja tržišnog natjecanja, u sporazumima male vrijednosti sklopljenim između poduzetnika koji nisu stvarni ili potencijalni konkurenti, navodi ona ograničenja koja izravno ili neizravno, samostalno ili zajedno s ostalim čimbenicima pod kontrolom ugovornih strana, imaju cilj ograničavanje prava kupca da slobodno određuje prodajnu cijenu proizvoda, što ne isključuje dobavljača da odredi najvišu prodajnu cijenu ili preporuči prodajnu cijenu, pod uvjetom da nije riječ o fiksnim ili minimalnim prodajnim cijenama, koje su rezultat izvršenog pritiska, ili poticaja od bilo koje ugovorne strane, ograničavanje područja na kojem kupac može prodavati proizvode iz sporazuma, ili ograničavati prodaju ugovorenih proizvoda određenoj skupini potrošača. Kako je u konkretnom slučaju baš o takvim ograničenjima riječ, ne mogu se primijeniti niti odredbe Uredbe o sporazumima male vrijednosti.

Stoga je Agencija, temeljem odluke Vijeća, odlučila kao u točkama I., II. i III. izreke ovoga rješenja.

11.2. Odluka Vijeća o visini upravno-kaznene mjere

Vijeće je prilikom donošenja odluke o visini upravno-kaznene mjere u obzir uzelo sve činjenice i okolnosti utvrđene u postupku utvrđivanja postojanja uvjeta za izricanje upravno-kaznene mjere te se odlučilo na izricanje simbolične upravno-kaznene mjere u smislu članka 64. stavka 8. ZZTN-a. Posebna obrazloženja takve odluke Vijeća detaljno su navedena pod točkom 9.4. obrazloženja ovog rješenja, te će se Vijeće ovdje samo kratko osvrnuti na iste.

Vijeće ističe kako je poduzetniku Carlsberg simbolična upravno-kaznena mjera u iznosu od 500.000,00 kuna, a poduzetniku KTC u iznosu od 100.000,00 kuna, izrečena u skladu s člankom 61. točkom 1. i člankom 64. stavkom 1. ZZTN-a, kojim je utvrđeno da upravno-kaznena mjera može biti izrečena poduzetniku, koji sklopi zabranjeni sporazum u smislu članka 8. ZZTN-a, u iznosu do najviše 10 posto vrijednosti ukupnoga prihoda koji je poduzetnik ostvario u posljednjoj godini za koju postoje zaključena godišnja financijska izvješća, te da ista ne prelazi zakonski maksimum.

Vijeće je pri izricanju upravno-kaznene mjere imalo u vidu činjenicu da su stranke samoinicijativno izmijenile zabranjene odredbe i prije nego što je Agencija pokrenula predmetni postupak, odnosno ugovor koji su sklopile 1. ožujka 2011. više nije sadržavao odredbe o minimalnim cijenama kao niti ugovori koji su uslijedili nakon toga, a ugovor od 30. travnja 2013. više nije sadržavao teritorijalno ograničenje prodaje.

Iako je Agencija kao razdoblje povrede mogla obuhvatiti samo vremensko razdoblje od 1. listopada 2010. do 1. ožujka 2011., odnosno od 1. travnja 2012. do 30. travnja 2013., budući da je važeći ZZTN stupio na snagu 1. listopada 2010., nesporno je da su predmetne odredbe o minimalnim cijenama i teritorijalnom ograničenju prodaje predstavljale zabranjeni sporazum i temeljem ranije važećeg ZZTN-a iz 2003., koji je bio na snazi u vrijeme sklapanja Ugovora o prodaji od 9. veljače 2010., kao i Ugovora o prodaji od 1. travnja 2009.

Vijeće je pri izricanju upravno-kaznene mjere uzelo u obzir činjenicu da sveobuhvatnom ocjenom dokaza u predmetnom postupku nije utvrđen značajan negativan učinak povrede na tržišno natjecanje.

Također, Vijeće je u obzir uzelo i dobru suradnju Carlsberga i KTC-a s Agencijom tijekom predmetnog postupka, te činjenicu da Carlsberg nije ranije kažnjavan zbog povrede propisa o zaštiti tržišnog natjecanja.

Zbog svega navedenog, Vijeće smatra da će se izricanjem simbolične upravno-kaznene mjere u iznosu kojeg je odredilo poduzetnicima Carlsberg i KTC, postići cilj primjerenog kažnjavanja poduzetnika, te ispuniti propisani cilj upravno-kaznene mjere, odnosno postići specijalni preventivni učinak kod poduzetnika Carlsberg i KTC kojima se izriče, te opći preventivni učinak koji podrazumijeva upozorenje drugim poduzetnicima da se ne upuštaju u povrede propisa o tržišnom natjecanju.

Slijedom navedenog, razmatrajući sve okolnosti relevantne za utvrđivanje visine upravno-kaznene mjere, Vijeće je donijelo odluku o kažnjavanju poduzetnika Carlsberg u iznosu od 500.000,00 kuna i poduzetnika KTC u iznosu od 100.000,00 kuna jer će se navedenim simboličnim upravno-kaznenim mjerama postići cilj primjerenog kažnjavanja poduzetnika, odvraćanja navedenih poduzetnika od budućih postupanja kojima se narušava tržišno natjecanje, kao i odvraćanja drugih poduzetnika i udruženja poduzetnika od narušavanja tržišnog natjecanja sklapanjem zabranjenih sporazuma.

Stoga je Agencija, temeljem odluke Vijeća, odlučila kao u točkama IV. i V. izreke predmetnog rješenja.

12. Izvršenje upravno-kaznene mjere

Temeljem članka 70. stavka 1. ZZTN-a, upravno-kaznena mjera uplaćuje se po izvršnosti rješenja ukoliko nije uložena tužba, odnosno po pravomoćnosti sudske odluke, uračunavajući iznos upravno-kaznene mjere i zakonske zatezne kamate od dana dostave stranci rješenja Agencije do dana plaćanja.

Izrečeni iznos uplaćuje se u korist Državnog proračuna Republike Hrvatske na račun broj: HR1210010051863000160, model HR64, poziv na broj odobrenja: 6092-20833-(OIB uplatitelja).

Nakon izvršene uplate obveznik uplate je dužan uplatnicu, kao dokaz o obavljenoj uplati upravno-kaznene mjere, dostaviti Agenciji žurno, a najkasnije po isteku roka od 15 (petnaest) dana od dana pravomoćnosti rješenja s pozivom na broj klase: UP/I 034-03/2013-01/018.

Temeljem članka 70. stavka 3. ZZTN, ako poduzetnik u roku ne uplati upravno-kaznenu mjeru, Agencija će obavijestiti Područni ured Porezne uprave Ministarstva financija na čijem je području sjedište kažnjene osobe, radi naplate upravno-kaznene mjere prisilnim putem prema propisima o prisilnoj naplati poreza. Upravno-kaznena mjera koja na zahtjev Agencije prisilno naplaćuje Porezna uprava uplaćuju se izravno u korist državnog proračuna.

Stoga je Agencija, temeljem odluke Vijeća, odlučila kao u točki VI. izreke ovoga rješenja.

13. Objava rješenja u «Narodnim novinama»

Sukladno odredbi članka 59. stavka 2. ZZTN-a, a u svezi s člankom 58. stavkom 1. točkom 1. ZZTN-a, ovo rješenje bit će objavljeno u «Narodnim novinama», dok će se temeljem članka 59. stavka 3. ZZTN-a, tekst rješenja objaviti i na internet stranici Agencije.

Stoga je Agencija, temeljem odluke Vijeća, odlučila kao u točki VI. izreke ovoga rješenja.

Uputa o pravnom lijeku

Protiv ovog rješenja žalba nije dopuštena, ali nezadovoljna stranka može pokrenuti upravni spor pred Visokim upravnim sudom Republike Hrvatske u roku od 30 (trideset) dana, računajući od dana dostave ovoga rješenja.

Predsjednik Vijeća
za zaštitu tržišnog natjecanja

Mladen Cerovac, mag. iur.

Napomena:

Sukladno članku 53. ZZTN-a, podaci koji predstavljaju poslovnu tajnu izuzeti su od objavljivanja te su u tekstu navedeni podaci označeni [...], odnosno koriste se skraćeno naziva te postoji i podaci u rasponu.